

Beleid voor verantwoordelijk gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) binnen Wakker Dier

1 Doel en reikwijdte

Dit beleid beschrijft hoe wij kunstmatige intelligentie verantwoord gebruiken om ons werk voor dieren te versterken. Het geldt voor alle medewerkers, vrijwilligers, freelancers en vaste partners die in opdracht van Wakker Dier AI inzetten. Mensen houden altijd het laatste woord. AI ondersteunt, maar neemt nooit de plaats in van ons eigen oordeel en onze eindverantwoordelijkheid.

Wij gebruiken AI alleen wanneer dit aantoonbaar bijdraagt aan onze missie en past bij onze normen voor privacy, veiligheid en betrouwbaarheid. Daarnaast streven we naar zorgvuldig, doelgericht en milieubewust gebruik van AI binnen onze organisatie.

Dit beleid is mede opgesteld in het licht van de Europese AI Act. Waar de AI Act van toepassing is, handelen wij in overeenstemming met de daarin gestelde verplichtingen.

2 Kernprincipes

AI helpt ons slimmer werken, maar mag nooit schade toebrengen aan dieren, collega's of onze reputatie. Daarom gelden de volgende uitgangspunten.

Menselijke controle

Belangrijke besluiten worden altijd door mensen genomen. Feitencontrole, duiding en eindredactie blijven menselijke taken.

Geen misleiding

We gebruiken AI nooit om publiek of collega's te misleiden. Nepbeelden of misleidende content die als echt kan worden gezien gebruiken we niet.

Eerlijke inzet

AI vervangt geen substantiële intellectuele bijdragen van collega's in situaties waarin het publiek menselijk auteurschap verwacht. Publicaties zonder betekenisvolle menselijke beoordeling zijn niet toegestaan.

Zorg voor reputatie

We wegen altijd mee wat AI kan doen met de geloofwaardigheid van onze organisatie en van de bredere beweging.

Milieu

Medewerkers gebruiken AI alleen wanneer dit daadwerkelijk waarde toevoegt aan het werk. We vermijden onnodig gebruik dat extra energie en rekenkracht vraagt, zoals het genereren van grote aantallen varianten zonder concreet doel of het laten schrijven van korte teksten die sneller zelf gemaakt kunnen worden. We formuleren prompts duidelijk om herhalingen te beperken en waar mogelijk hergebruiken we bestaande prompts of tools. We voeren niet meer data in dan noodzakelijk is voor de taak.

Ethiek en inclusiviteit

We controleren AI-output op bias en stereotypering. AI mag nooit bijdragen aan uitsluiting of ongelijkheid.

Wetgeving

Wij zetten geen AI-systemen in die onder de verboden praktijken van de AI Act vallen (AI Act art. 5). Wakker Dier ontwikkelt en zet geen hoog-risico AI-systemen in zoals bedoeld in de EU AI Act.

3 Taken en verantwoordelijkheden

Informatie Technologie

We gebruiken alleen door IT goedgekeurde AI-omgevingen. Gebruik van openbare AI-diensten of onbeveiligde omgevingen is nooit toegestaan. Accounts worden gekoppeld aan zakelijke accounts met beveiliging zoals multi factor authenticatie. Privégebruik van zakelijke accounts is niet toegestaan.

IT beheert de keuze voor tools, toegang, beveiliging en dataclassificatie. Alleen medewerkers met goedkeuring en voldoende training krijgen toegang tot AI-tools. Bij herhaaldelijk onzorgvuldig gebruik kan toegang door IT worden ingetrokken.

Nieuwe AI-toepassingen worden aan IT voorgelegd, beoordeeld op privacy en veiligheid en indien nodig door het managementteam goedgekeurd. De Privacy Officer wordt betrokken bij gebruik van AI met mogelijke privacy risico's. Alle medewerkers ontvangen een korte onboarding bij eerste gebruik.

Communicatie

Communicatie bewaakt merk, taal en vorm van AI-output.

Human Resources

HR en waar nodig juridische experts zien toe op naleving van wet- en regelgeving.

In lijn met artikel 4 van de EU AI Act zorgt HR in samenwerking met IT ervoor dat medewerkers die AI-systemen gebruiken beschikken over passende en actuele AI-geletterdheid op technisch, ethisch en praktisch vlak. Toegang tot AI-tools wordt alleen verleend aan medewerkers die een training hebben gevolgd en kennis hebben genomen van het AI-beleid. AI-geletterdheid is geen eenmalige verplichting. HR in samenwerking met IT zorgt voor periodieke herhaling, bijvoorbeeld via een jaarlijkse kennissessie of bij relevante beleidswijzigingen.

Medewerkers

Medewerkers die samenwerken met externe partijen zoals partners, freelancers of bureaus bespreken het AI-gebruik en het geldende AI-beleid met deze partijen. Daarbij wordt bekeken of de externe partij een gelijkwaardig beleid hanteert. Zo niet, dan spreken we af dat zij bij werkzaamheden voor Wakker Dier handelen in lijn met ons AI-beleid. Deze afspraken worden vastgelegd in de samenwerking of overeenkomst. Wanneer blijkt dat gemaakte afspraken niet worden nageleefd worden passende vervolgstappen bepaald.

Deze verplichting geldt niet voor partijen waarbij redelijkerwijs mag worden aangenomen dat een gelijkwaardig AI-beleid aanwezig is.

Privacy Officer

Incidenten zoals mogelijke datalekken of misleidende publicaties worden onmiddellijk gemeld bij IT en de Privacy Officer. We documenteren incidenten, delen lessen en passen waar nodig procedures aan. Het beleid wordt minstens twee keer per jaar geëvalueerd.

IT en de Privacy Officer beoordelen nieuwe AI-toepassingen mede op classificatie onder de EU AI Act en bijbehorende verplichtingen.

4 Gebruik

Voor werk gebruiken we uitsluitend de in Appendix A opgenomen AI-tools.

4.1 Toegestaan gebruik

AI is in ieder geval geschikt voor:

- automatiseren van repetitieve handelingen en bedrijfsprocessen
- herschrijven of verbeteren van tekst die gedeeld mag worden
- genereren van ideeën, (visuele) concepten of samenvattingen
- structureren van taken of planningen
- communicatie, ontwerp- of schrijfondersteuning
- brainstormen over projecten of campagnes
- opvragen van uitleg over publieke informatie
- oriënterend onderzoek op basis van openbare bronnen
- vergelijken of ordenen van publiek beschikbare informatie
- samenvatten van openbare documenten zoals rapporten of nieuws
- verkennen van argumenten op basis van publiek materiaal
- vertalen of toegankelijker maken van externe bronnen waarvan het gebruik rechtmatig is

4.2 Niet toegestaan gebruik

AI is in ieder geval niet toegestaan voor:

- het invoeren persoonsgegevens zoals namen of contactgegevens
- het invoeren van vertrouwelijke bedrijfsinformatie zoals financiële gegevens, strategische documenten of contracten
- beslissingen over mensen of gevoelige situaties

4.3 Voorbeelden

WEL TOEGESTAAN	NIET TOEGESTAAN
Herschrijven van een vacaturetekst	Een arbeidsconflict met naam invoeren
Brainstormen over campagnetaal en inhoud	Gebruik van beeld zonder vereiste auteursrechten
Samenvatten van anonieme notulen	Samenvatten vertrouwelijk overleg

4.4 Generatieve tekst-AI (LLMs)

We gebruiken generatieve tekstmodellen voor inspiratie, structuur, samenvatting, vertaling en eerste concepten. Feitencontrole en toon blijven menselijke taken. AI-teksten gaan nooit direct naar buiten zonder menselijke review.

4.5 Teamomgevingen met AI

We gebruiken alleen afgeschermd en goedgekeurde systemen. We spreken vooraf af welke gegevens worden verwerkt en wie toegang heeft. We hergebruiken iemands input niet zonder toestemming.

4.6 Generatieve afbeeldingen

We gebruiken AI-beelden voor verkenning, stijlvoorstellen en illustratie. We zijn terughoudend met fotorealistische beelden. Ze worden nooit gebruikt als bewijs of verslag van misstanden of situaties die feitelijke waarde hebben. Bij beelden die dierenleed of dierenwelzijn tonen gebruiken we alleen echte foto's. Technische correcties die de inhoud niet veranderen zijn toegestaan.

4.7 Video en avatars

AI-video en avatars mogen worden gebruikt voor interne training of educatie. Ze worden nooit ingezet om de indruk te wekken dat een echte persoon spreekt.

4.8 Transparantie en bronvermelding

Bij extern gepubliceerd werk met hoog profiel waarin AI een substantieel aandeel had *kan* de inhoudelijk eigenaar aangeven dat AI is gebruikt onder redactie en eindverantwoordelijkheid van Wakker Dier.

In het geval van beeld-, audio- of videomateriaal dat een bestaand persoon, object of situatie nabootst op een wijze die voor echt kan worden aangezien (deepfake), is vermelding van het kunstmatige karakter verplicht conform artikel 50 van de EU AI Act (van toepassing vanaf augustus 2026).

4.9 Kwaliteit en controle

Alle AI ondersteunde producten doorlopen dezelfde kwaliteitschecks als ander werk. Communicatie doet eindredactie bij alle externe uitingen. Onderzoek controleren we op bronnen en inhoud. Fondsenwerving gebruikt AI nooit met persoonsgegevens. HR gebruikt AI alleen voor niet vertrouwelijke processen.

5 Privacy, gegevensbescherming en veiligheid

We onderscheiden vertrouwelijke, interne en publieke gegevens.

Vertrouwelijke gegevens

Dit zijn persoonsgegevens en andere gevoelige informatie. Deze gegevens voeren we nooit in modellen tenzij dit gebeurt met expliciete toestemming van IT in vooraf goedgekeurde afgeschermdde omgevingen, en alleen wanneer noodzakelijk. We passen dataminimalisatie toe en anonimiseren indien mogelijk.

Interne gegevens

Dit zijn conceptteksten, interne notulen, strategische stukken, materiaal onder embargo en plannings. Gebruik hiervan in AI gebeurt alleen in goedgekeurde omgevingen en alleen volgens het need to know principe.

Medewerkers verwijderen informatie die zij niet langer nodig hebben voor hun werk. Dit geldt zowel voor ingevoerde data in AI-tools als voor gegenereerde output die bedrijfsinformatie bevat. Zo beperken we het risico op oneigenlijk gebruik. Medewerkers houden er rekening mee dat ook na verwijdering data nog technisch aanwezig kan blijven bij de leverancier van de betreffende AI-tool.

Publieke gegevens

Dit is informatie die rechtmatig openbaar is, zoals onze website, jaarverslagen of mediaberichten. We respecteren auteursrechten en gebruiksvoorwaarden van websites. We omzeilen geen toegangsbeperkingen.

Technische waarborgen

Waar mogelijk gebruiken we Single Sign On met multi factor authenticatie en minimale toegangsrechten. Datastromen worden versleuteld opgeslagen en verzonden. We kiezen voor systemen die geen klantdata gebruiken voor modeltraining.

6 Begrippen

Afgeschermdde omgeving

Een door IT goedgekeurde omgeving waarin duidelijk is wie toegang heeft, hoe data worden opgeslagen, hoe lang ze worden bewaard en dat data niet worden gebruikt voor modeltraining.

Dataclassificatie

Het indelen van informatie in vertrouwelijk, intern of publiek. Deze indeling bepaalt waar en hoe we gegevens mogen verwerken.

Datalek

Situatie waarin vertrouwelijke gegevens terechtkomen bij onbevoegden.

Generatieve AI

AI die nieuwe inhoud maakt zoals tekst, beelden of video. Deze output is niet altijd feitelijk en moet daarom altijd worden gecontroleerd.

Incident

Elke situatie waarbij gegevens mogelijk zijn gelekt of verkeerd zijn gebruikt, of waarin AI onbedoeld schadelijke of misleidende output heeft gegenereerd.

Kunstmatige intelligentie

Digitale systemen die tekst, beeld of analyses kunnen genereren of interpreteren. Ze ondersteunen ons werk, maar nemen beslissingen nooit van mensen over.

Misleidende content

AI-materiaal dat lijkt op echt, zoals fotorealistische beelden, audio of video die een bestaand persoon, object of situatie nabootst op een wijze die voor authenticiteit kan worden aangezien. Dit gebruiken we niet in situaties waarin het publiek authenticiteit verwacht. Deze omschrijving sluit aan bij de definitie van deepfake in artikel 3 van de EU AI Act.

Modeltraining

Het proces waarbij AI-systemen worden verbeterd met data. Wij gebruiken geen diensten die onze gegevens hiervoor inzetten.

Multi factor authenticatie

Een extra controle bij het inloggen, bijvoorbeeld via een code of app. Dit voorkomt misbruik van accounts.

Need to know

Collega's krijgen alleen toegang tot informatie die zij nodig hebben om hun werk uit te voeren.

Open AI-model

Een AI dienst zonder contractuele garanties over wat er met onze data gebeurt. Vaak bewaren deze diensten prompts of gebruiken ze data voor training. Wij voeren hier nooit gevoelige of vertrouwelijke informatie in.

Single Sign On

Inloggen met één beveiligde account voor meerdere systemen. Zo houden we overzicht en beperken we risico's.

7 Appendix A: goedgekeurde AI Tools

Anthropic Claude Team

Microsoft 365 Copilot